

Zmiany w stylu życia, związane z walką z ociepleniem klimatu, są w pełni zgodne z priorytetami UE w zakresie zatrudnienia i wzrostu gospodarczego oraz zrównoważonego rozwoju. Koszty takich działań będą znacznie mniejsze niż koszty szkód, jakie sprawi zmiana klimatu, jeśli nie podejmiemy właściwych kroków. Jeżeli kraje rozwinięte zgodzą się na ograniczenie do 2020 r. ich wspólnej emisji o 30%, roczny wzrost gospodarczy zmniejszy się o mniej niż 0,2%. Będzie to niewysoka cena za uniknięcie potencjalnych długoterminowych kosztów zmian klimatycznych.

Redakcja: Punkt informacyjny Europe Direct – Poznań
Photo Credit © European Communities, 2009
© Copyright by Comprint, Europe Direct – Poznań, Poznań 2009
Projekt, druk: AR COMPRINT / www.comprint.com.pl

KLIMAT SIĘ ZMIENIA

Atmosfera składa się z pary wodnej, dwutlenku węgla i innych naturalnych gazów, które przepuszczają światło słoneczne, ale absorbują ciepło wydzielną z Ziemi w kierunku przestrzeni kosmicznej. Ten naturalny proces, nazywany efektem cieplarnianym, utrzymuje temperaturę na Ziemi na poziomie, który zapewnia funkcjonowanie na niej życia. Bez niego średnia temperatura na Ziemi wyniosłaby -18°C .

Działania człowieka, takie jak spalanie paliw kopalnych oraz niszczenie lasów pod tereny uprawne, podnoszą poziom dwutlenku węgla i innych gazów zatrzymujących ciepło w atmosferze. Dodatkowa ilość tych gazów cieplarnianych wzmacnia naturalny efekt cieplarniany, sprawiając, że Ziemia staje się cieplejsza, a klimat zmienia się.

Rozwiązaniem jest ograniczenie globalnej emisji gazów cieplarnianych, a zwłaszcza dwutlenku węgla, poprzez lepsze wykorzystanie zasobów naturalnych.

Głównym celem działań jest zapobieżenie wzrostowi temperatury o 2°C , uznawanemu za punkt graniczny. By tak się stało, globalne emisje muszą zostać ustabilizowane najpóźniej około 2020 r., a następnie ograniczone do 2050 r. do około połowy ich poziomu z 1990 r.

Punkt informacyjny Europe Direct – Poznań

przy Wielkopolskiej Izbie Rzemieślniczej w Poznaniu

61-874 Poznań, Al. Niepodległości 2
tel.: 0-61 853 71 32, fax: 0-61 852 13 16
e-mail: Europe-direct.poznan@irpoznan.com.pl
czynny od poniedziałku do piątku w godz. 9.00–15.00

Bezpłatna infolinia Europe Direct (00 800 6 7 8 9 10 11)

www.europe-direct.poznan.pl

Klimat

Zagrożenia stojących przed naszą planetą:

- Jeżeli temperatura na Ziemi wzrośnie o ponad 2°C w porównaniu z poziomem z okresu przedindustrialnego, zmiana klimatu może okazać się nieodwracalna, a jej długoterminowe konsekwencje ogromne.
- Obszar arktycznego lodu na biegunie północnym skurczył się w ostatnich dziesięcioleciach o 10%, grubość lodu nad linią morza zmniejszyła się o 40%. Po drugiej stronie globu niestabilne stały się części lądolodu powyżej Antarktydy.
- Cofające się lodowce – prawdopodobnie 75% lodowców w Alpach szwajcarskich zniknie do roku 2050.
- Nisko położone obszary Ziemi, łącznie z dużymi częściami wielu państw europejskich, mogą ostatecznie zniknąć z powierzchni w wyniku podnoszenia się poziomu morza.
- W wielu częściach świata może wystąpić niedobór wody słodkiej.
- Coraz częściej pojawiają się będą ekstremalne zjawiska pogodowe, powodujące szkody fizyczne i gospodarcze.
- Ekosystemy zaczną zanikać na dużą skalę.

Może nastąpić recesja w gospodarce związana z kosztowną walką ze skutkami zmieniającego klimatu.

Broszura finansowana przez Komisję Europejską w ramach projektu Sieci EUROPE DIRECT

UE JAKO LIDER PRZECIWDZIAŁANIA ZMIANOM

Polityka UE dotycząca energii oraz zmian klimatu określa osiągnięcie do 2020 r. następujących celów:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 20% w stosunku do poziomów z 1990 r. (o 30%, o ile pozostałe kraje rozwinięte zobowiążą się do podobnych ograniczeń swoich emisji),
- 20% zwiększenie udziału energii odnawialnej (energia wiatrowa, słoneczna, biomasa itp.) w całkowitej produkcji energii (obecnie wynosi on ok. 8,5%),
- zmniejszenie zużycia energii o 20% w stosunku do poziomów przewidywanych w 2020 r., poprzez znaczące zwiększenie efektywności energetycznej.

Zatwierdzony w grudniu 2008 r. pakiet klimatyczno-energetyczny UE służy realizacji wyżej wymienionych celów. I tak:

- Do 2010 r. elektrownie i energochłonne sektory przemysłu mają obniżyć emisje o 21% w stosunku do poziomów z 2005 r. Uczynią to poprzez zmniejszenie ilości przyznawanych uprawnień do emisji w ramach unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (ETS) (obejmującego około 40% całkowitej emisji zanieczyszczeń w UE).
- Do 2020 r. sektory nieobjęte systemem handlu uprawnieniami do emisji, takie jak np. transport (z wyjątkiem lotnictwa, które zostanie objęte tym systemem w 2012 r.), rolnictwo, odpady i gospodarstwa domowe, mają zmniejszyć emisje o 10% w stosunku do poziomów z 2005 r. Dokonają tego poprzez ustalenie docelowych poziomów redukcji emisji dla poszczególnych krajów (wyższa redukcja emisji dla zamożniejszych krajów i ograniczony wzrost dla biedniejszych).
- Do 2020 r. odnawialne źródła energii będą stanowić 20% całości wytworzonej energii w UE. Można to osiągnąć poprzez ustalenie docelowych poziomów redukcji emisji dla poszczególnych krajów (od 10% dla Malty do 49% dla Szwecji).
- Co najmniej 10% paliw wykorzystywanych w transporcie każdego kraju musi pochodzić z odnawialnych źródeł energii (biopaliwa, wodór, ekologiczna energia elektryczna itp.). Biopaliwa muszą spełniać uzgodnione kryteria zrównoważonego rozwoju.
- Promowanie bezpiecznego stosowania technologii wychwytywania dwutlenku węgla i jego podziemnego składowania może w efekcie końcowym doprowadzić do wyeliminowania większości emisji dwutlenku węgla pochodzących z wykorzystania paliw kopalnych w energetyce i przemyśle. Ponadto, Unia pragnie także rozszerzyć sieć Natura 2000, stanowiącą zbiór obszarów, na których gatunki roślin i zwierząt, oraz ich siedliska, znajdują się pod ochroną. Sieć ta obejmuje już ponad 26 tys. obszarów w całej Unii Europejskiej.

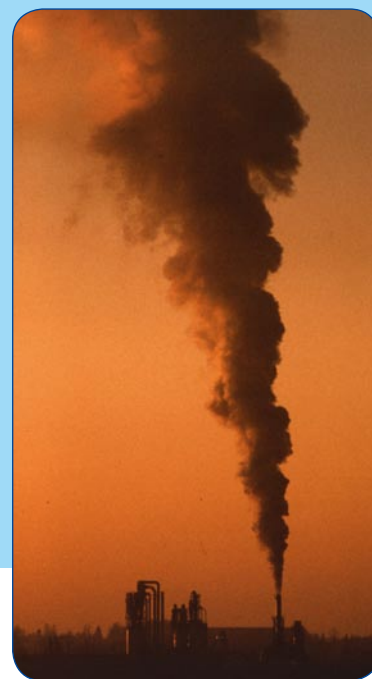
Poza ochroną środowiska, korzyści wynikające z walki Unii Europejskiej ze zmianami klimatycznymi, to także:

- przykład dla innych regionów świata, który może ułatwić osiągnięcie nowego, globalnego porozumienia w sprawie klimatu,
- większe bezpieczeństwo energetyczne,
- zmniejszenie wydatków na import ropy i gazu o 50 miliardów euro rocznie do 2020 r.,
- około 1 milion nowych miejsc pracy w europejskim sektorze odnawialnych źródeł energii do 2020 r.,
- przewaga konkurencyjna dzięki innowacjom w europejskim sektorze energetycznym,
- nowe miejsca pracy w sektorach przemysłu związanych z ochroną środowiska,
- mniejsze zanieczyszczenie powietrza, co przekłada się na znaczące korzyści zdrowotne i mniejsze wydatki na środki kontroli.

Handel uprawnieniami do emisji

Podstawą strategii UE na rzecz walki ze zmianą klimatu jest system handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS – European Union Emission Trading Scheme), wprowadzony w styczniu 2005 r. Był to pierwszy międzynarodowy system handlu uprawnieniami do emisji CO₂ i stał się głównym motorem szybkiej ekspansji handlu uprawnieniami do emisji na całym świecie. Handel uprawnieniami do emisji to narzędzie, które:

- stanowi ekonomiczny instrument nagradzania oraz karania krajów w zależności od ograniczania lub braku działań w obszarze redukcji emisji gazów cieplarnianych,
- jako element stymulacji wykorzystuje mechanizm rynkowy – to rządy państw członkowskich UE określają ilość dwutlenku węgla, jaką mogą emitować energochłonne sektory przemysłu. Każde przedsiębiorstwo posiada przydział emisji CO₂, na dodatkowe emisje należy wykupić uprawnienia. Przedsiębiorstwa, które chcą emitować więcej CO₂ niż im przysługuje, muszą kupić uprawnienia od oszczędniejszych firm. Jest to tzw. system *Cap and Trade*,
- pomaga w zapewnieniu ograniczeń emisji jak najniższym kosztem,
- obejmuje obecnie 11.600 obiektów w sektorze energetycznym i przemysłowym, które są odpowiedzialne za prawie połowę emisji CO₂ w UE, nałożenie opłat za emitowanie dwutlenku węgla przez te obiekty tworzy stałą zachętę do uczestnictwa przedsiębiorstw w minimalizacji emisji w jak największym zakresie.

KALENDARIUM DZIAŁAŃ

Kalendarium działań służących walce ze zmianami klimatu:

- Lata 70 – państwa członkowskie UE złożyły pierwsze deklaracje dotyczące ochrony środowiska.
- Jednolity Akt Europejski z 1987 roku – zapisano ochronę środowiska jako jeden z głównych celów Unii Europejskiej.
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w Sprawie Zmian Klimatu (UNFCCC) 1992 r. – przydziela krajom rozwiniętym i rozwijającym się „wspólne, lecz zróżnicowane zakresy odpowiedzialności”, uznając, że kraje uprzemysłowione muszą przejąć inicjatywę w zakresie minimalizowania zmian klimatu i ich następstw. Odpowiadają one za większą część obecnego nagromadzenia się gazów cieplarnianych w atmosferze oraz posiadają zasoby finansowe i technologiczne umożliwiające im zmniejszenie swoich emisji.
- Protokół z Kioto z 1997 r., określa prawnie wiążące limity emisji gazów cieplarnianych dla krajów uprzemysłowionych. Dokument ten wprowadził także innowacyjne mechanizmy rynkowe, tzw. „łagodzące mechanizmy z Kioto”, w celu utrzymania kosztów zmniejszania emisji na możliwie niskim poziomie. Na mocy Protokołu kraje uprzemysłowione wspólnie mają obowiązek zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych o ok. 5% poniżej poziomu z 1990 r. podczas pierwszego „okresu zobowiązania”, tj. od 2008 do 2012 r.
- Grudzień 2007 r. – wszystkie większe kraje – strony umowy zgodziły się rozpocząć negocjacje w sprawie nowego ogólnosiwiatowego reżimu na rzecz walki ze zmianami klimatu po roku 2012, kiedy to Protokół z Kioto straci ważność, podczas Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu na Bali.
- Konferencja Klimatyczna – Poznań 2008 – kontynuacja prac dot. zmian klimatycznych.
- Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu w Kopenhadze (7–18 grudnia 2009 r.).

WSPÓLNE DZIAŁANIA

W skali globalnej emisje uda się ograniczyć wyłącznie, jeżeli wszystkie kraje zobowiążą się do wprowadzenia ograniczeń stosownie do swoich możliwości. Przedstawiony przez Komisję wniosek wymienia działania, jakie muszą podjąć różne kraje, aby ograniczyć negatywne skutki zmian klimatu, poprawić bezpieczeństwo energetyczne i umożliwić dalszy rozwój biednym i słabo rozwiniętym krajom.

Kraje rozwinięte (w tym państwa członkowskie UE) muszą:

- odgrywać pierwszoplanową rolę w tworzeniu i rozpowszechnianiu nowych technologii, co umożliwi tworzenie nowych miejsc pracy, wzmocni gospodarkę i ograniczy naszą zależność od zasobów, których ilość jest ograniczona,
- zobowiązać się do osiągnięcia konkretnych celów w zakresie ograniczenia emisji, średnio o około 30 proc. do 2020 roku, przy czym udział krajów bogatszych i zużywających więcej energii powinien być większy. Należy tutaj uwzględnić dotychczasowe działania oraz tendencje demograficzne,
- pomagać w finansowaniu działań podejmowanych przez kraje rozwijające się, aby zagwarantować, że kraje bogate i odpowiedzialne za największą ilość zanieczyszczeń zapłacą najwięcej.

Kraje rozwijające się powinny:

- stworzyć ambitne strategie w zakresie ograniczania wzrostu swoich emisji, aby zapewnić swoim mieszkańcom czyste powietrze i bardziej ekologiczną energię, bardziej rozwinięte spośród tych krajów powinny mieć większy udział w kontrolowaniu emisji niż kraje słabiej rozwinięte,
- podejmować skuteczne działania, które kraje rozwinięte będą wspierać technicznie i finansowo za pośrednictwem międzynarodowego mechanizmu.

Komisja będzie pracować nad wspólnym stanowiskiem UE, które zostanie przedstawione w końcowej fazie negocjacji międzynarodowych oraz na konferencji w Kopenhadze. Dzięki propozycjom Komisji negocjacje powinny być skoncentrowane na najważniejszych punktach mających doprowadzić do osiągnięcia porozumienia, a UE powinno się udać przekonać inne kraje do podjęcia szeroko zakrojonych działań.

Unia Europejska wprowadza model wspólnotowego działania, ponieważ:

- poszczególne kraje ponoszą odpowiedzialność za ograniczenie emisji w możliwie największym stopniu, jednak wspólne działania na szczeblu unijnym lub międzynarodowym są bardziej skuteczne,
- dzięki wspólnym działaniom można zwiększyć skuteczność podjętych środków oraz osiągnąć korzyści skali, co oznacza niższe koszty działań bez zakłócania wymiany handlowej na wspólnym rynku europejskim.

